

Kunnan vesihuoltosuunnitelman sisältö

Webinaari 24.3.2026

Pepe Lindqvist

Johtava vesitalousasiantuntija

Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus; Vesihuoltoyksikkö

Vesihuoltoyhteistyö

Kunnan on kehitettävä vesihuoltoa alueellaan yhteistyössä

- Alueensa vesihuoltolaitokset
- Tukkuvesihuoltolaitokset
- Muut kunnat
- Muut keskeiset tahot

Yleiskatsaus kunnan vesihuoltoon

- Kuvaus vesihuoltopalveluiden käyttäjistä: Nykytilanne ja tulevaisuus
- Yhteenvedo vesihuollon järjestämisestä ja vesihuoltopalveluista: Nykytilanne ja tulevaisuus
- Kirjaus laatimiseen osallistuneista tahoista
- Tässä vain **yleiskatsaus**. Kunnan alueen vesihuollon kokonaisuus tulee tarkemmin mm. kohdissa:
 - Vesihuoltoyhteistyö,
 - Toiminta-alueet,
 - Vesihuoltopalvelujen tuottaminen

Yhdyskunta- ja väestökehitys

- Perustiedot:
 - Kunnan väestöennusteista
 - Elinkeinorakenteen arvioidusta kehityksestä
 - Kaavoitustilanteesta
- Tietojen tuottamisessa voi hyödyntää esimerkiksi
 - kuntastrategiaa ja
 - Kaavoituskatsausta
- Tietojen esittämisen tapa ja tarkkuus sen mukaan, mikä palvelee vesihuollon kehittämisen näkökulmaa

Vesihuollon palvelutaso

- Palvelutason määritelmä ei ole vakiintunut ja yksiselitteinen
- Millaista vesihuollon palvelutasoa kunnassa tavoitellaan?
- Mihin kiinnitetään huomiota?
- Palvelutaso määritellään jokaiselle kunnassa toimivalle *vesihuoltolaitokselle*,
- Määrittäminen yhdessä laitoksen/laitosten kanssa
- Palvelutaso ja sen kuvauksen tapa ovat vapaita → mikä palvelee vesihuollon kehittämistä? Mikä asiakkaita?

Vesihuoltoyhteistyö

- Millaista on kunnan yhteistyö asiakasomisteisten vesihuoltolaitosten kanssa? Mahdollisesti myös pienemmät toimijat?
- Onko yhteistyölle jotain tavoitteita tai olemassa olevia muotoja?
- Tukeeko kunta jotenkin asiakasomisteisia vesihuoltolaitoksia?
- Onko kunnan vesihuoltolaitoksella esim. varautumisyhteistyötä kunnan alueen muiden vesihuoltolaitosten kanssa?
- Palvelutason kuvauksen laadinnassa saattaa nousta jotain myös tähän osioon
- Onko määritetty tai tullaanko määrittämään ne toimintamallit ja ehdot, joita noudatetaan yhdistettäessä osuuskunta kunnan vesihuoltolaitokseen?

Vesihuoltolaitosten toiminta-alueet ja järjestämisvelvollisuus

- Vesihuoltolaitosten **nykyiset toiminta-alueet** esitetään suunnitelmassa
- Toiminta-alueiden **muutostarpeiden kartoittaminen**:
 - Yhteistyössä vesihuoltolaisten kanssa
 - Millä alueilla mahdollisesti on:
 - kunnalla vesihuollon järjestämisvelvollisuus (VHL 6 §)
 - tarve uudelle toiminta-alueelle
 - tarve toiminta-alueen laajentamiselle tai supistamiselle
 - Toiminta-aluesuunnitelmat ovat havainnollistavia, mutta eivät sitovia
 - Suunnitelmien kuvaus selkeästi (sanallinen tai karttakuva)

HUOM. **Tämä osio** vesihuoltosuunnitelmasta toimii **pohjana toiminta-alueiden päivittämiselle, mutta** toiminta-alueiden **päivitys ja päätökset ovat oma erillinen prosessi** (VHL 7 -8 b §)

Vesihuoltopalvelujen tuottaminen

- **kunnan vesihuoltopalveluiden nykyiset tuottamistavat:**
 - **vedenhankinta**
 - **jätevedenkäsittely**
 - **yhteistyö muiden kuntien kanssa**
- **suunnitteilla olevat vedenhankinta tai jätevedenkäsittelyratkaisut (jos on)**
- Onko alueella toimivilla vesihuoltolaitoksilla riittävästi raakavesilähteitä?
Toimintavarmuus? Ilmastomuutokseen sopeutuminen?
- Onko jätevedenkäsittelyyn liittyen suuria muutostarpeita?
- Onko laadittu alueellinen vesihuollon yleissuunnitelma, jossa on tähän liittyvää tietoa?
- Tai nouseeko kunnan vesihuoltosuunnitelman yhteydessä tarpeita, joita pitäisi tarkastella alueellisen vesihuollon yleissuunnitelman avulla?
- Erityisesti tämä osa vesihuoltosuunnitelmaa voi auttaa hahmottamaan ylikunnalliseen yhteistyön sekä vesihuollon alueelliseen yleissuunnittelun tarpeita.
- Tiedon julkisuus tulee arvioida tarkasti → Ei tarkkaa kohdetietoa, tms.

Omistajapolitiikka ja omistajaohjaus

Kuvataan kunnan **omistajapolitiikka** vesihuollossa sekä

- 1. kokonaan** kunnan **omistuksessa**
- 2.** tai kunnan **määräysvallassa** olevien vesihuoltolaitosten **omistajaohjaus**.
Kuvauksen keskeiset asiat ovat:
 - Miten näiden vesihuoltolaitosten ohjaus järjestetään?
 - Miten kunta myötävaikuttaa tällaisten vesihuoltolaitosten hallintoon ja toimintaan?
- 3.** Kuvataan kunnan **rooli** niissä **vesihuolto-osuuskunnissa**, joissa se on **osakkaana**

Omistajaohjauksesta säädetään **myös kuntalaissa**. Muissa yhteyksissä laadittuja kuvauksia voi hyödyntää kunnan vesihuoltosuunnitelmassa.

Kunnan vesihuollosta vastaavat tahot

Vesihuoltolaki velvoittaa kunnan määräämään hallintosäännössä vesihuoltolain mukaisista valvonta- ja kehittämistehtävistä vastaavat kunnan viranomaiset (VHL 4 b §).

Määräykset annettava viimeistään **31.12.2027**

Vesihuoltosuunnitelmassa kuvataan, miten nämä tehtävät ovat kunnassa vastuutettu.

Kunnassa vesihuoltoon liittyvät valvontaviranomaiset ovat ympäristönsuojeluviranomainen ja terveydensuojeluviranomainen.

Vesihuoltolain mukaan kunnan vesihuoltoon liittyvät kehittämistehtävät ovat:

- vesihuollon kehittäminen (VHL 5 a §)
- vesihuollon järjestäminen (VHL 6 §)
- toiminta-alueiden tarkistaminen ja hyväksyminen (VHL 7-8 b §)
- osallistuminen vesihuollon alueelliseen yleissuunnitteluun (VHL 5 §)
- omistuksen säilyttäminen vesihuollossa (VHL 4 c §)
- kunnan etuosto-oikeuteen liittyvät tehtävät (VHL 4 d §)

Säännökset:

- Vesihuoltolaki 119/2001: <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2001/119>
- Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vesihuoltolain muuttamisesta (sis. säännöskohtaiset perustelut): www.finlex.fi/fi/hallituksen-esitykset/2025/40
- Vesihuoltoasetus 1173/2025: www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2025/1173

Asetuksen esittelymuistio: [Muistio Tiedosto avautuu uudessa välilehdessä pdf 738kB](#)

Tukimateriaali

Lakiuudistusta edeltävää materiaalia voi käyttää soveltuvin osin esimerkiksi palvelutason määrittelyn apuna:

- Vesihuoltoalalle laaditut hyvän vesihuollon kriteerit:
- <https://www.vesilaitosyhdistys.fi/kehittaminen-ja-tutkimus/hyvan-vesihuollon-kriteerityokalu/>
- Vesihuollon kehittäminen ja ohjaaminen -opas (Kuntaliitto 2016):
- <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2016/1739-vesihuollon-kehittaminen-ja-ohjaaminen>
- Vesihuollon kehittämissuunnitelma ja palvelutason määrittelemisen pähkinäkuoressa - opas (Kuntaliitto 2016)
- <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2016/1740-vesihuollon-kehittamissuunnitelma-ja-palvelutason-maaritteleminen>